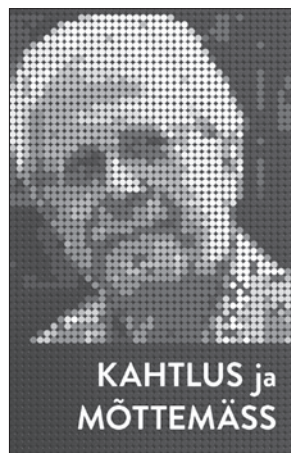

Kahtlev ja mõtetes mässav Tiit Hennoste

Kirsi Laanesoo-Kalk, Mart Velsker, Roosmari
Kurvits (toim). Kahtlus ja mõttemäss.
Pühendusteos Tiit Hennoste 70. sünnipäevaks.
Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus 2023, 342 lk

12. augustil 2023 sai keele-, kirjandus- ja ajakirjandusguru, Oma Keele kolleegiumi liige, Tartu ülikooli suulise kõne ja vestlusanalüüsi teadur Tiit Hennoste 70-aastaseks. 25. augustil tähistati seda sündmust akadeemilise juubelipeoga „Tiit Hennoste ja tema kolm kontrapunkti“ Tartus Eesti kirjandusmuuseumis. Üritusel esinesid ettekannetega Tiidu kolleegid tema kolmest peamisest uurimis- ja tegutsemisvaldkonnast – eesti keelest, kirjandusest ja ajakirjandusest. Keeleteadlased Renate Pajusalu ja Karl Pajusalu analüüsisid oma ettekandes „Dialoogiline emamurre“ Jannseni keelekasutust. Kirjanduse valdkonda esindas Mart Velsker, kes kõneles teemal „Tuglas, Barbarus, Luts ja Hennoste“. Lõpetuseks rääkis ajakirjanik ja õppejõud Väino Koorberg oma ettekandes „„See oli õudne!“ Elu ilma Hennosteta Kell 23:57 Lisatud galerii ja Priit Pulleritsu kommentaar“ Hennoste rollist Eesti ajakirjanduses.

Juubelipeol esitleti ka Tiidule pühendatud raamatut „Kahtlus ja mõttemäss“, mille panid juubilar eest saladusena kokku tema kolleegid ja kaasteelised just selleks eriliseks sündmuseks. Salaprojekt osutus igati edukaks ja juubilar oli raamatut kätte saades siiralt üllatunud.

Aga nüüd siis raamatust lähemalt.

Raamat „Kahtlus ja mõttemäss“ koosneb neljast osast: eesti keel, kirjandus, ajakirjandus ja Hennoste. Eesti keele osa moodustavad keeleteaduslikud artiklid, mis on inspireeritud Tiidu uurimishuvidest ja Tiidust endast. Keeleartiklite osa juhatab sisse Mare Koit, kes analüüsib argumentide ülesehitust riigikogu läbirääkimistes. Järgmises kolmes

Siiralt üllatanud Tiit Hennoste oma akadeemilisel juubelipeol talle pühendatud raamatuga. Foto: Alar Madisson

artiklis lahatakse Tiit Hennoste enda keelekasutust. Külli Prillop, Külli Habicht, Helle Metslang ja Carl Eric Simmul analüüsivad Tiidu keeles esinevaid koostöökeelendeid raadisaadete ja arvamusaluste põhjal. Tiidu laborikaaslased Andriela Rääbis, Piret Upser, Andra Annuka-Loik, Kirsi Laanesoo-Kalk ja Andra Rumm käsitlevad kahes artiklis Tiidu keelekasutust töörühmakoosolekul, lähtudes tema ühest lemmikuurimistest – küsimused ja vastused suhtluses.

Järgmised keelealased artiklid puudutavad meedia valdkonda. Renate ja Karl Pajusalu analüüsivad Tiidu omakandimehe Johann Voldemar Jannseni dialoogset keelekasutust nädalalehe Perno Postimees esimestes numbrites. Pamela Paumäe ja Reili Argus uurivad kolme ajakirjaniku kasutatud episteemilisi modaalpartikleid Kuku raadio saates „Keskpäevatuund“. Krista Kerge annab ülevaate SMS-reklaamide ja erasõnumite eripärast.

Keeleartiklite osa lõpetab Leelo Keevalliku ja Anna Vataneni kirjutis vaikusest ning eesti keele osa kõige lõpuks on Piret Kriivan kogunud Tiidu tsitaate raadiosaadetest aastatest 1989–2022.

Raamatu teises, kirjanduse osas leidub kolm Tiidule ja tema ideedele keskenduvat artiklit. Nii Hasso Krull kui ka Rein Veidemann räägivad Hennoste „hüpetest“. Krull on seejuures keskendunud just Tiidu modernismihüpete käsitlesele, Veidemann käsitleb aga hüpeid veidi laiemas tähenduses. Sirje Olesk meenutab Nüplis toimunud kirjandusuurijate kevad- ja suvekoole.

Kolmandas osas leidub kaks lugu ajakirjandusest. Martin Ehala arutleb „juhtkirja“ mõiste üle ja tutvustab juhtkirja eri tüüpe Postimehe näitel. Kaarel Tarandi essee kolumnistidest tutvustab neid kui valgustuse misjonäre tänapäeva Eestis.

Raamatu neljas osa keskendub Tiit Hennoste mitmekülgsel isikule ning sisaldab Tiiduga seonduvaid lugusid ja meenutusi eri aegadest. Sõna saavad Tiidu koolivennad ja sõbrad, õppejõud ja õpilased ning kolleegid ja mõttekaaslased eri aladelt. Selles osas leidub lugusid ja fotosid Tiidu noorpõlvest ja kooliajast, ülikooliõpingutest ning uuemast ajast, mille keskmes on tema kõiksugused rollid ja tegemised – Tiit keele- ja kirjandusteadlasena, õppejõuna, konsultandi ja koolitajana, toimetajana, kuraatorina ja nii edasi ja nii edasi. Raamatu otsad tõmbab kokku Märta Väljataga luuletus ja kõige lõpus leidub Tiidu teoste väike piltbibliograafia.

Raamatu sisukatest ja muhedalt kirjutatud lugudest saab muu hulgas lugeda,

- kuidas Tiit Rootsi kujunduskonsultandi Öhtulehest tagasi Rootsi- maale aitas saata;
- kuidas Tiidult võib saada abi lipsusõlme tegemises, kuigi ta on viimase 33 aasta jooksul kandnud lipsu täpselt ühel korral;
- kuidas kursusekaaslased panid Tiidu oma ekvaatorivande sisse;
- mida saab järeldada Tiidu kohta tema keeekasutust uurides;
- mis, millal ja kus oli Tiidu esimene trükiproov;
- mis oli Tiidu esimene amet ülikoolis;
- mida tähendab uudissõna *hennostus*.

Raamatu toimetajate nimel
Kirsi Laanesoo-Kalk